

Rasmus Peter Sabroe (1867-1913) var journalist ved bl.a. *Demokraten* og *Social-Demokraten*. Han var medlem af Rigsdagen for Socialdemokraterne fra 1901 til sin død.

af Peter Kyhl Olesen | acpo20@hotmail.com
foto Det Kongelige Bibliotek

- Som på Peter Sabroes tid findes der stadig mange danske børn, som lever i fattigdom. Sabroe var en ener og banebrydende, fordi han så problemerne fra de fattiges og udstødte børns synsvinkel og gik mod strømmen, når han varetog deres sag. Derfor er Peter Sabroe blevet et forbillede for vores arbejde, siger direktør for Børns Vilkår Dorthe Lysgaard.

Rigsdagen 1908. En grim og hæslig stank bredte sig i Rigsdagssalen i en sådan grad, at de tilstedeværende politikere var besvimelsen nær. Grunden var en lille, ildelugtende pakke, som den socialdemokratiske politiker, journalist og børnerettighedsforkæmper Peter Sabroe var i gang med at pakke ud. Han ville vise de ærede medlemmer af Rigsdagen, hvilken "delikat spise" man havde budt de fattige og sultende børn på børnehjemmet Hebron. Det var fedtegrever – sammenkogt slagteriaffald – som Sabroe havde læst i en annonce var perfekt beregnet som føde for hunde og høns.

For mig gives der intet skønnere mål end at sikre den unge slægt mod al den armod og dumhed, som fattigdommen og trældommen bereder menneskerne.

I ugerne før fedtegreverne fandt vej til rigsdagssalen, havde justitsminister Alberti kækt udtalt, at "fedtegrever er den rene lækerbissen for børn", og i aviserne noterede man, at fedtegrever nærmest var at betragte som børnenes livret. Men det var i hvert fald ikke politikernes, det var tydeligt. Der blev uro. "Det er ikke passende at fremvise disse ting i salen", lød det forarget fra Rigsdagens formand. Peter Sabroe kiggede direkte på ham og svarede kontant: "Det er endnu mindre passende at give børn den slags". Rigsdagsmedlemmerne kunne jo bare forestille sig, at

De fattige børns tro væbner

Som rigsdagspolitiker kæmpede Peter Sabroe for at løfte fattige børn ud af armod, og som journalist skrev han harmdirrende om misrøgtede og forsultne børn. Selv voksede han også op i fattigdom.

Mens Sabroe var medlem af Rigsdagen, fastholdt han kontakten til Århus, hvor han tidligere var lokalpolitiker og selv havde boet under fattige kår. Han var medvirkende til, at Kong Christian IX's børnehjem blev indviet i Århus i 1909. I dag, 100 senere, år hedder det gamle børnehjem Døgncentret for Børn og Familier.

deres egne børn kom på børnehjem og skulle spise fedtgrever. Ville de så ikke være med til at skaffe børnene de bedst mulige vilkår?, argumenterede Sabroe.

Børnehjemsbørnene fik fremover menneskeføde.

Voksede selv op i fattigdom

"Jeg hader fattigdommen, den fornædler og gør mennesket vrant og slavisk. Men jeg elsker de fattige og navnlig de fattige børn. For mig gives der intet skønnere mål end at sikre den unge slægt mod al den armod og dumhed, som fattigdommen og trædommen bereder menneskerne".

Sådan sagde Sabroe, da han i 1901 blev valgt ind i Rigsdagen. Betragtningerne om fattigdommens væsen var hverken påtagede eller tomme flokler. Peter Sabroe havde selv levet i fattigdom. Som barn flyttede han med sine forældre fra sin fødeegn, Silkeborg, til Århus. Det var gået tilbage for hans far, og den unge Peter måtte derfor vokse op under fattige kår. Her stiftede han bekendtskab med samfundets nederste eksistenser, og en enorm indignation blev født.

Påpegede konstant urimeligheder

Episoden med fedtgreverne giver et godt billede af, hvordan Peter Sabroe i sit voksne liv agiterede og fik sine budskaber igennem. Før han blev politiker, var han journalist, og med pennen i sin magt skrev han artikler så harmdirrende, at penneskaftet knækkede – om misrøgtede og forsultne børn på land og i by.

I sit politiske virke var han retorikkens mester. Når han talte, evnede han at beherske og bevæge en hel forsamling med sine ord; først dirrende af harme, så gestikulerende,

pludselig kæmpende med gråden rev han som en vulkansk strøm de lyttende skarer med sig. Han gik let over teorier for i stærke farver at udmale "letforståelige billeder fra livet", f.eks. ved at fremvise røde striber på en drengekrop.

Politikere fra modstanderpartierne i Rigsdagen sammenlignede ham med en flue, der igen og igen vendte tilbage til lortten. Alligevel kunne ingen, der var kritiske over for hans virke, vende det blinde øje til det faktum, at det igennem Peter Sabroes stærke retfærdighedssans lykkedes ham at sætte et markant fingeraftryk på datidens holdning og politik, når det gjaldt en radikal forbedring af fattige børns vilkår.

Fra anstalt til hjem

F.eks. rettede Peter Sabroe en sønderlemmende kritik mod tilstandene på flere opdragelsesanstalter og børnehjem, hvor børnene blev misrøgtet og korporligt afstraffet og af den grund ofte var tæt på at dø. Kritikken bevirkede, at der blev nedsat forhør og undersøgelser og som et resultat af det, at adskillige personer blev afskediget og erklæret uegnet til deres stilling som opdragere.

Sabroe havde også kraftig indflydelse på børneloven af 1905, der var udtryk for, at et nyt syn på behandlingen og opdragelsen af forsømte og vanskelige børn var ved at bryde igennem. "Anstalter" skulle erstattes med "hjem". Endvidere var han medstifter af foreningen Børnenes Værn.

Da Peter Sabroe som 46-årig omkom i en togulykke, havde han langt fra opnået det, han havde sat sig for. Ilden brændte stadig i ham. Sabroes død resulterede i landesorg. I avisen dagen efter stod der, at "når hans samtidige er glemt, vil han stadig kunne huskes

som manden, der ikke blot ville og turde, men som også kunne. Manden, der altid var parat til at ofre sit eget for at tvinge solstråler frem til de tusinder og atter tusinder, som ellers var blevet henvist til det evige mørke".

Pryglene findes stadig

Dorthe Lysgaard fra Børns vilkår påpeger, at det stadig er aktuelt at kæmpe Sabroes kamp i dag – ikke kun mod fattigdom, men også hans kamp mod fysisk vold mod børn.

- Selvom revselsesretten blev afskaffet, og det i 1997 blev ulovligt at slå sine børn inden for hjemmets fire vægge, viser tal, at 13 procent af børn i Danmark oplever at blive udsat for vold i hjemmet. Det er særdeles beskæmmende. |

PETER SABROE-PRISEN

Børns Vilkår har i 25 år uddelt Peter Sabroe-prisen til personer, foreninger, institutioner m.v., der yder en særlig indsats for udsatte børn og unge.

I 2009 modtog cand.jur. Helle Rabøl Hansen prisen for sin indsats for at sætte fokus på mobning blandt børn. I 2008 modtog journalisterne Mads Brügger og Nikolaj Thomassen prisen for bogen "Grænselandet", der tager udgangspunkt i Tøndersagen (to piger, der i årevis blev udsat for seksuelle overgreb og prostitution, red.), og også sætter spot på det offentlige omsorgssvigt, som mange udsatte børn og unge dagligt oplever.

Læs mere på www.bornsvilkar.dk